

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. Д-р Николай Моцов

*НМА „Проф. Панчо Владигеров“ – София
относно дисертационен труд
за придобиване на образователната и научна степен „ДОКТОР“
представен от*

Надежда Красимилова Деведжиева
*редовен докторант към Вокален факултет,
Катедра „Класическо пеене“, НМА „Проф. Панчо Владигеров“*

*с научен ръководител: професор Боянка Арнаудова
На тема:*

**“Жанрът на монооперата през 20^{ти} и 21^{ви} век –
вокално-художествена интерпретация”**

Дисертационният труд на докторантката Надежда Деведжиева е свързан с интересна тема - „Жанрът на монооперата през 20^{ти} и 21^{ви} век – вокално-художествена интерпретация” и както самата авторка изтъква - „Самото тематично поле на монооперата не е добре разработено в музикознанието и не могат да се посочат утъпкани пътеки, по които монооперата да бъде охарактеризирана, а музикалните произведения от този жанр – адекватно анализирани.“.

Тя заключава, че дисертационният труд има за основна цел да разкрие монооперата в нейната жанрова обособеност. Това наистина е така и сам по себе си този факт носи приносен характер на труда. В своята разработка тя много детайлно изследва материя, която е интересна и не дотолкова популярна.

Част от мотивацията на Надежда Деведжиева за написване на темата е свързана с важни моменти от нейната биография. По време на следването си в НМА „Професор Панчо Владигеров“ тя специализира във Виена по програма „Еразъм“. В този период разширява своите знания и кръгзор, които пораждаят все по-сериозен интерес към моноспектакъла и монооперата. Срещата с композиторката Румяна Мартон, последвалата покана за изпълнение на „Сънищата на Медея“, творческото общуване с авторката, работният процес и навлизане в детайлност на произведението оформят и затвърждават желанието на Деведжиева да изследва професионално този недостатъчно разглеждан жанр.

В уводната част докторантката поставя важни въпроси, които формират пътя на изследването и стремежа да се изведе една цялостна представа за монооперата. Чрез последователни и аналитични отговори, поставените цели и задачи на дисертационния труд са изпълнени. В глава първа Деведжиева разглежда монооперата и монодрамата. Направен е обзор на процесите, свързани с появата на монооперата, нейните предшественици, появили се още през 18 век в образците на „Пигмалион“ от Жан-Жак Русо и Орас Коане и „Медея“ на Иржи Бенда. Важен момент е извеждането на становището, което дисертантката обосновава и защитава, че **“монооперата е пряк наследник на немската музикална монодрама, която се заражда и развива на фона на оперното изкуство през втората половина на 18^{ти} век.** Направени са сравнителни анализи

между познатите стилове и образци, за да се постигне по-ясна представа за жанра „моноопера“ и неговото място. Важен е също изводът, който Деведжиева прави, че **„В съвременен вариант монооперата е може би единствената музикално-художествена форма, при която сценичното действие се фокусира изцяло върху вътрешния свят на главния герой»**. Анализите и примерите, които прави с произведенията - „Очакване“ на А. Шьонберг (1909), „Дневникът на Ане Франк“ (Дневник Анни Франк на Григорий Фрид, 1969), „Нежност“ от Виталий Губаренко, 1971, „Човешкият глас“/”*La voix humaine*” на Франсис Пуленк и др., потвърждават изводите на авторката. Процесът на възникване на монооперата, нейните предшественици, вокално-художествена същност, минало и настояще, са съществена част от тази глава. Тя изглежда завършена, подредена с много важни лични изводи и обобщения на авторката, които слагат една добра основа за по-нататъшното разглеждане и развитие на темата на труда.

В глава втора Деведжиева навлиза в същината на материята, която заема основна и важна част от дисертационния труд, а именно **„Монооперата в творчеството на композитора Румяна Мартон“**. Вярвам, че за българските композитори и тяхната музика трябва да се пише, защото всичко което днес се твори, след време се превръща в културно наследство. Важно е да я помним и анализираме, защото тя е огледало на епохата, в която живеем, на мечтите и идеалите ни. Представената ни от докторантката композиторка Румяна Мартон е с интересна биография - автор на камерно-инструментална, балетна, филмова и телевизионна музика (с общо над 150 постановки), като в творчеството ѝ най-силно застъпени са вокалната и театрална музика. Нейното същинско развитие като професионален музикант започва със следването ѝ в НМА. Завършила Композиция в БДК в София през 1969 г.

в класа на проф. Марин Големинов. Учи камерна музика при Любомир Пипков. Сред важните моменти от нейната биография са спечелената първа награда в международен конкурс за написването на телевизионен балет-миниатюра, организиран от Френската национална телевизия (1966). От 1967 година до 1980 година работи постоянно с именития режисьор Любен Гройс в различни театри в София, из страната и в Германия, където има активна творческа изява като композитор, пианист и вокален педагог. Важно е да се отбележи, че над 100 постановки са с нейна музика, като при половината от тях е и вокален педагог на артистите-участници. Всички акценти от биографията на Мартон са доказателство за висока оценка и значимост в съвременния музикален живот.

Интересни са наблюденията на докторантката относно стиловите особености в трите моноопери на композиторката: „Илиада, „Мини рок опера“ и „Сънищата на Медея“. Много точно очертава **сценичения шепот**“, **„сценичния говор“** и **„интонирания говор“** - характерни изразни средства в творчеството на Мартон, като обобщава **„че за българската музикална литература това са нови техники,**„ Последователно и точно са анализирани особеностите на трите заглавия, като основно музикално, стилистично и вокално драматургично изследване докторантката реализира върху произведението „Сънищата на Медея“ (по текст на Андроника Мартонова), в което самата тя участва като изпълнител по покана на композиторката. Работният процес, творческото общуване и съдействие с композитора, както и множеството ценни ползотворни разговори, са в основата на това пълноценно и детайлно разглеждане на музикалната творба. Това ярко личи в по-нататъшната разработка на дисертацията. Разгледаните четири части на произведението са подкрепени с множество примери, които правят структурния и драматургичен анализ убедителен. Личните указания на докторантката

пречупени през призмата на изпълнител са много съществени от гледна точка на приносния характер на труда. Показва задълбоченост и професионален поглед, които са особено важни и ценни. От значение са изследователските констатации, които обосновават извода на докторантката, че произведението „Сънищата на Медея“ е едно от „най-представителните образци в жанра“.

Приемам за достоверни и практически приложими изведените от нея приноси в настоящото изследване.

Познавам добре докторантката Надежда Деведжиева. Имал съм възможност да наблюдавам развитието ѝ. Бил съм неин преподавател, сценичен партньор в концерти и спектакли. Навсякъде се е проявявала като първокласна певица-актриса – подчертано музикална, сценично интелигентна, артистична и изключително усърдна и трудолюбива. Вярвам, че част от тези качества са видими и в настоящата докторантура.

Убеден съм, че за успеха на този труд съществен принос има професионалната работа с научния ръководител проф. Боянка Арнаудова.

Изразявам положителното си становище за приносния характер на представения дисертационен труд. Препоръчвам на уважаемото научно жури да бъде присъдена на Надежда Кондаклиева образователната и научна степен „Доктор“, професионално направление „Музикално и танцово изкуство“.

С
о
ф
и
я
,